

DZIENNIK POZNAŃSKI.

Poznański wychodzi codziennie, z wyjątkiem niedziel i dni poświęconych. Przedpłata kwartalna wynosi w miejscu 1 Tal. 20 sgr., na pocztach krajowych 2 Tal. 9 fen. Pojedyncze egzemplarze sprzedają się po 1 sgr. 6 fen. w Ekspedycji Dziennika Poznańskiego, w Poznaniu, przy placu Wilhelmowskim Nr. 8. Taż Ekspedycja przyjmuje doniesienia i obwieszczenia za opłatą 1 sgr. 3 fen. od wiersza czterozłotowej kolumny. Listy do Redakcji i Ekspedycji winny być frankowane.

183.

Piątek 12 sierpnia

1859.

POZNAŃ, 11 sierpnia.

Od chwili kiedyśmy w parę dni po zawarciu pokoju w Villafranca pobieżnym rzutem rozbłąkali się w stosunkach europejskich, ich dużo się zmieniło. Niejeden mglisty zarys wyraźnie się nacechował i rozniejedno nowe natomiast zrodziło się, które odpowiedzi od przyszłości oczekujące dokumenta dyplomatyczne i urzędowe oświadczenia wielkich mocarstw wyjaśniły, lub więcej, stanowisko każdego z nich dopiero ukończonej wojny włoskiej. Teraz, że Anglia przychylna była, a jak staje jest nią nawet dotąd, myśli zupełnego wyzwolenia Włoch z pod panowania cesarstwa austriackiego i że wtedy dopiero pochwycić pragnęła w dziele pokoju, kiedyby wojny wyparł był Austriaków nie tylko z Lombardji ale i z Wenecji. Rosya podobnie, się, żywiła usposobienie. Wiemy z drustrony, że Prusy zamysłały siłą oręza na pośrednictwo, którego podstawą być miało umanie stósunków terytorjalnych z roku 1815, obok jednoczesnego wprowadzenia wielkich reform wewnętrznych w zarządzie krajów włoskich. Zrodziła się wszelako, w skutek powstania w Villafranca, szczególna wątpliwość, która dotąd wcale jeszcze nie wyjaśniła. Cesarz Franciszek Józef oświadczył uroczyste w manifeście do swoich ludów, że w sprawie pokoju, jakie mu ofiarował cesarz Napoleon w Villafranca, korzystniejsze były od tych, które mu neutralne a pośredniczące mocarstwa zaproponowały. Otóż gabinety angielski, francuski i rosyjski urzędownie i jednogłośnie oświadczają, że do chwili podpisania preliminarzów pokoju we Włoszech, żadnych warunków pośrednictwa swego jeszcze nie były wyraziły, a te siedm punktów, które cesarz Franciszek Józef miał zapewne na myśli czyniąc zapowiadanie naturalnym swoim sprzymierzeńcom, byłyto warunki spisane przez Francją i Austrię, a nie przez mocarstwa neutralne, przez Anglię, Prusy i Szwajcaryę, żadnego wszelako z jej strony komentarza. Anglia odgrywała w tym przypadku niemą rolę roznosiciela listów. Ze strony austriackiej dotąd nie masz repliki na to katechizacyjne zadanie fałszu słowom cesarskim. Wiadomo, że musiało zajść w Villafranca jakieś porozumienie, jeżeli nie rozmyślane w błędne wprowadzenie. Klucz tej szczególnej zagadki, która jeszcze może odegrać rolę we wzajemnych stósunkach mocarstw europejskich. Bądź co bądź, przedugodne warunki pokoju w Villafranca są głównym punktem wyjścia chwilowych zabiegów i trosk politycznych. Konferencje pełnomocników trzech mocarstw wojennych, Francji, Austrii i Sardynii, już się rozpoczęły w szwajcarskim mieście Zuerich. Ich zadaniem, zrehabilitować stanowczy traktat pokojowy na zasadzie przedugodnych warunków, podpisanych 11 lipca przez obu cesarzy. Dwa są szczególnie drażliwe punkta w oświadczeniach: konfederacja włoska, która utworzenie obaj cesarze popierają się zgotowane i zapowiedziane przywrócenie władzy da-

wnych książąt w Parmie, Modenie, Toskanii i Romanii. Wszelako konfederacji, którejby papież przyzował, Austria zaś znaczącym była członkiem, narodowe stronnictwo włoskie bynajmniej nie pragnie, upatrując w niej raczej pogorszenie niżli polepszenie dawnego stanu rzeczy.

Z przywróceniem wygnanych książąt jeszcze trudniejsza sprawa, bo nikt ich ani chce, ani potrzebuje, tylko oni sami. Pomimo tych trudności, konferencje w Zuerich mają w krótkim czasie być ukończone. O dwóch owych drażliwych kwestiach to tylko na teraz dałoby się powiedzieć, że przyjdzie do skutku zamierzonej konfederacji włoskiej, wątpliwą na teraz jest rzeczą, że natomiast przyjąć można za rzecz pewną, iż kwestyi Włoch środkowych Francya nie zechce, Austria zaś nie będzie mogła rozstrzygnąć siłą oręza w myśl preliminarzów z dnia 11 lipca.

Od sposobu zakończenia obrad w Zuerich zależeć będzie rozstrzygnięcie tyle ważnego w następstwach swoich pytania: czy przyjdzie do wielkiego kongresu europejskiego wszystkich mocarstw, które gwarantowały porządek rzeczy, traktatami roku 1815 stworzony? Przyjąć można mniej więcej za pewną, że jeśli z konferencji w Zuerich odbywanych wyjdzie włoska konfederacja, wtedy, w obec tak wielkiej zmiany w organizmie międzynarodowym Europy, niebawem europejski nastąpi kongres; jeśli natomiast myśl konfederacji upadnie, wtedy i do kongresu nie przyjdzie, ile że myśl takiego zjazdu, w każdym razie Austrii wstrętna, będzie wtedy miała przeciwko sobie i Anglię.

Tymczasem ciężka robota wewnętrzna, nieodłączna od każdego dzieła odrodzenia, w różnym kierunku się objawia w pojedynczych włoskich dzielnicach. O Wenecji cicho; co Austria dla niej uczynić myśli by ją sobie lepiej jak dotąd przywiązać, niewiadomo jeszcze. Sardynia cofnęła wszystkie swoje kroki, zmierzające do opanowania kierunku spraw we Włoszech środkowych, i zajęta głównie organicznym połączeniem nowej swojej prowincji, Lombardji, z dawnymi krajami; nie zrzekając się wszelako roli moralnego przodownika wspólnej narodowej sprawy, robi co może, by niedopuszcząć do konfederacji, któraby papieżowi i Austrii przewagę we Włoszech dawała. Toskania, Parma, Modena i Romania, wyswobodzwszy się z pod ciężkiego berła wstrętnych sobie książąt, dobowolnie pod nie powróciły nie myślą; zbrojna interwencja Austrii lub Francji bezpośrednio im nie grozi, przeciwko drobniejszym zaś nieprzyjaciółom swęj niepodległości, odpornym związały się między sobą przymierzem. W Rzymie i w Neapolu rozbiegają monarchowie różne projekta federacyjne, wręcz nie odpychając samegoż pomysłu konfederacji, byle jej forma i warunki niebardzo się sprzeciwiały politycznym ich skłonnościom.

Austria, jak każdy po doznanej klęsce, wchodzi w siebie, rozmyśla i zaczyna przypuszczać, że wypadłoby w niej jednym się poprawić dla pokrzepienia siły wewnętrznej; bardzo jednak prawdopodobną, że zapowiadane wielkie reformy na zapowiedziach, lub co najwięcej, na niedojrzanych początkach wykonania się skończą. Po

spruchniałem drzewie trudno zdrowego oczekiwać owocu. Jednocześnie obsiada ją tajona żądza odwetu; dla tego nie rada widzieć zebrany kongres europejski, któryby stratę Lombardji do notaryalnych akt Europy zaciągnął. Stósunki jej do Niemiec w ogóle, do Prus w szczególności, niejasne, rozdrażnione, ale dotąd żadnej wyraźniejszej nie przybrały cechy.

W Niemczech wynurzają się mgliste i rozstrzelone zabiegi ku sprowadzeniu silniejszej jak dotąd jedności Niemiec. Popierają je mianowicie stronnictwa liberalne; rządy wszelako zachowują w obec tych zabiegów bierne stanowisko dostrzegaczów. Protestancy liberaliści pragnęliby zrobić Prusy środkiem i filarem tej jedności, południowi zaś katolicy Bawaryą. Różne inne niemieckie państwa przemysłiwają nad trzecią formą zjednoczenia, któraby je zasłoniła od niebezpieczeństwa medyatyzacji przez Prusy lub Bawaryą. Tak więc zabiegi te jedności, wywołują, jak na teraz, mocniejsze tylko rozdwojenie w Rzeszy.

Rosya milczy i obserwuje; widać tylko lekki odcień powrotu do serdeczniejszych uczuć dla Prus, do łagodniejszego usposobienia dla Austrii.

Cała kwestya wschodnia, z wszystkimi swemi poddziałaniami na kwestyę grecką, rumuńską, słowiańską, uśpiona chwilowo, by w daną chwilę tém groźniej się zbudzić i Europę gorączkowym przebudzeniem zaniepokoić.

Francya wymienia z Anglią zaręczenia szczerą chęć trwałego pokoju; cesarz Napoleon rozbraja na lądzie i na morzu, by tém niewątpliwie o tej chęci dać świadectwo. Oba mocarstwa wszelako wzajemnie sobie niedowierzają. Niedowierzenie to przenika mimowoli wszystkie niemal umysły w Europie i każdy instynktowo przeczuwa wojnę, bo każdy czuje, że choroby Europy ukojone chwilowo i przygłuszone, ale żadna trwale nie usunięta. W stosunku Francji do Anglii leży zresztą zaród walki nie już o kwestyę europejską, ale o kwestyę świata. Co dziś Napoleon III w głębi serca knuje, powiedzieć trudno; nietrudno wszakże przepowiedzieć, że prędzej czy później podejmie on wielkie zadanie Napoleona I, skruszenia potęgi angielskiej, która panując nad oceanami, koniec końców nad całym panuje światem. Tej kwestyi świata poświęca on dziś już może, niejedną kwestyę europejską.

Buletyn.

JKMość zachorował wieczorem 7 b. m. w skutek uderzenia krwi na mózg, które się tak około północy wzmogło, że puszczenie krwi okazało się potrzebnym; po niem nastąpiła znaczna ulga, tak, że stan zdrowia JKMości, lubo zatrważający, zdawał się polepszać. W przeszłej nocy symptomata bicia krwi na mózg znowu się powiększyły i mocne wznieciły obawy.

Sanssouci, 10 sierpnia, o 9 z rana.

Dr. Grimm. Dr. Boeger.

Berlin, 10 sierpnia. Flota pruska odbędzie tej jesieni pod dowództwem JKW. księcia admirała Adalberta wielkie ćwiczenia na morzu Bałtyckim. Roboty około powiększenia floty trwają nieprzerwanie. Młodzi ludzie, którzy dotychczas z powodu wysokiego numeru, jaki wyciągnęli przy losowaniu, nie zostali wzięci do wojska, będą jeszcze raz przez komisje wojskowe w tym roku zlustrowani, i zdani

